

savremena
književnost
strana 6 i 7

student
nedeljni list beogradskih studenata

Izabrani su prvi studentski pretstavnici

Studenti medicine izabrali su 12. oktobra o. g. svoje pretstavnike u organe društvenog upravljanja na Univerzitetu. Na maloj izbornoj svečanosti, između ostalih, govorio je o značaju izbora i dekan prof. Brana Stanojević. Amfiteatar Patološkog instituta bio je prepun studenata, tako da su mnogi ostali pred vratima.

ГОДИШЊА КОНФЕРЕНЦИЈА САВЕЗА КОМУНИСТА БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

У знаку друштвеног УПРАВЉАЊА

13 и 14 новембра одржана је девета годишња конференција Савеза комуниста Београдског универзитета.

Конференцији су присуствовали Риста Антуновић и Милка Минић, чланови ЦК СК Србије, Михајло Швабић, секретар Градског комитета СК за Београд, ректор Универзитета др Вукић Мићковић, декани и професори факултета, као и остали гости.

Милошко Друловић

За секретара Универзитетског комитета С. К. изабран је Милошко Друловић, студент права, досадашњи секретар ЦК Народног омладине Југославије

Према извештају Верификационе комисије, конференцији је присуствовало 346 делегата са свих факултета и академија.

Првог дана рада делегати су саслушали реферат о раду и задацима СК на Универзитету, који је у име Универзитетског комитета поднео Драгиша Ивановић. На неколико дана пре конференције делегатима је подељен писмени извештај о раду у прошлој години. Извештај није читан на конференцији, а послужио је као материјал за дискусију.

Другог дана рада конференције, делегати су дискутовали о реферату и извештају. На крају је изабран нови универзитетски комитет СК, нова ревизиона комисија, као и делегати за градску годишњу конференцију СК за град Београд.

У реферату друга Драгише Ивановића поред осталог се истиче:

Прошла школска година протекла је у борби за решавање основних проблема школства и друштвене делатности, против неактивности и учених недостатака разних врста. Студентске организације и студенти уопште развили су на основу ранијег искуства снажну активност кроз постојеће и новостворене облике: клубове, друштва, секције, фестивале и сл. Учињено је веома много на изради наставних планова и програма. Организације Савеза студената су конструктивно, сем незначајних изузетака деловале приликом решавања свих школских проблема, а посебно у

дискусијама око закона о универзитетима. Кроз такву појачану активност и студенти и наставници комунисти постигли су знатне резултате и повећали свој утицај.

Доносимо неке од ставова реферата о наредним задацима:

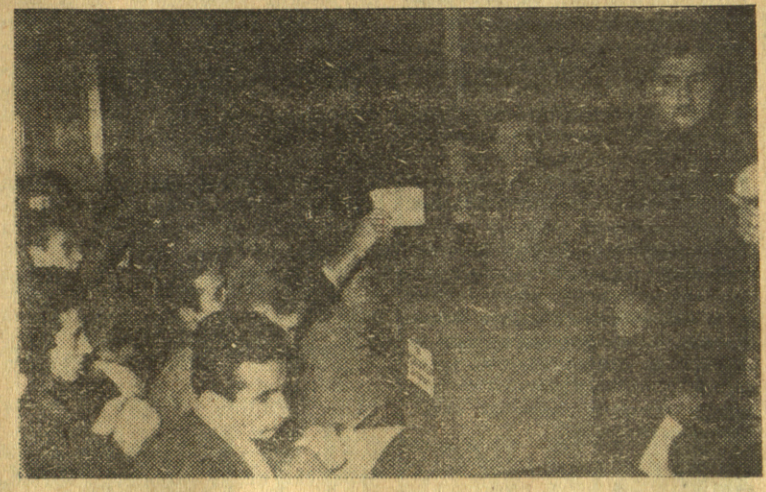
Друштвено управљање

На прагу смо историске школске године, када први пут у историји нашег Универзитета и школства ступа у дејство систем друштвеног управљања. Почиње се спроводити нови закон о универзитетима, који даје оријентацију нашим универзитетима за дужи период и уноси много квалитативно новог у универзитетски живот. Природно је да комунисти и сви прогресивни људи буду носници духа новог закона, јер закон не потврђује само затечено стање, него треба много напора и добре воље да се његов дух правилно схвати и спроведе у дело.

Рад на доношењу статута факултета претставља важан задатак у овој години. Систем и садржина универзитетске наставе, дати кроз планове и програме у статутима, претстављаће окосницу будућег факултетског организма, за који се надамо да ће дати све боље стручњаке нашој земљи. Нарочито је важно истаћи потребу сталности планова и програма бар за извесно време, јер је већина факултета патила од честих и наглих промена које су се штетно одражавале на рад и успех студената, као и на ниво саме наставе. За сваки став закона мораће се водити борба и то не само против несхватања, него и против заосталости и пасивности, а можда и против појава обилажења закона и погрешних тумачења, против прећутног игнорисања неких законских ставова.

Велики број нових студената и настава

Спровођење принципа слободног уписа није само питање Универзитета, него је много далекосежније питање. Њиме треба да се хитно позабаве сви заинтересовани, јер акутност помоћи настави на првим годинама постаје

нарочито обе школске године очигледна. За ту помоћ се треба ове године енергично заузети, а нарочито детаљно упознати заинтересоване и одговорне са правим стањем и тешкоћама које су настале оволиким приливом студената. Објективне тешкоће су реалност, коју не треба ни прећукивати, нити се од ње плашити, него развити највећу активност да се учини што се може. Посебно је питање упознавање студената са свим тим тешкоћама. Чим се тешкоће виде онакве какве јесу, онда се и активност и умешност боље развијају, а субјективних слабости је несразмерно (Наставак на трећој страни)

ма. Ту се није могла избећи гуžва, али се она гуžва која је настала приликом почетка гласања око самih бирачких места, могла избећи. Да не говоримо да није било бирачких спискова и подеље бирача по годинама, као на другим факултетима.

Posle prebrojavanja listića oko 19 časova objavljeni su rezultati. Za kandidata Medicinskog fakulteta za Univerzitetski savet izabran je drug Vuksin Stambolić sa filozofije (2.345 glasova), a za člana fakultetskog saveta izabran je Predrag Savić (2.404 glasa). U Univerzitetsku skupštinu izabrani su: Dragan Majcen, Miodrag Tasić, Miloš Mededović, Jovan Bjelečić, Nedeljka Rosić, Milan Bakalović, Radojica Marić, Đorđe Jakovljević, Aleksandar Milovanović, Bosiljka Petrović, Petar Mačukanović, Vladimir Mićanović, Steva Josić, Branko Sprović i Radmila Đurović.

ВУКАШИН СТАМБОЛИЋ — ЧЛАН УНИВЕРЗИТЕТСКОГ САВЕТА

На свим факултетима нашег Универзитета 12. окт. одржани су избори претставника студената у органе друштвеног управљања. За члана Универзитетског савета већином гласова изабран је Вукашин Стамболић, студент Филозофског факултета.

POSLE KONGRESA MLADIH SOCIJALISTA

Pred tri problema

»Bez slobode ne može biti socijalizma. Socijalizam se može ostvariti samo kroz demokraciju. Demokracija se može u potpunosti postići samo kroz socijalizam.« (Točka 1. Generalne političke rezolucije »Za što smo mi« usvojene na Kongresu).

Ne ulazim u kritiku ove postavke. Napominjem samo da je to jedna od 12 tačaka prvog od tri dijela Generalne političke rezolucije. Još i to da je ona diskutovana u jednoj, od 5 formiranih komisija, od kojih je samo jedna i to manjim dijelom diskutirala o budućim praktičnim zadacima.

Nije važna kritika rezolucija. Posmatrajući sa našeg stanovišta mi u omladinskom pokretu sigurno ne bi razbijali glavu o tačnim definicijama socijalizma i demokracije. Mi socijalizam osjećamo kao stvarnost i mi bi prvenstveno raspravljali o putu i borbi za njegovo ostvarenje i ulogu mlade generacije u tome. Ali puštimo na stranu naša shvatanja. Ona ne moraju da budu prihvatljiva za mlade socijaliste u drugim zemljama.

Medutim baš diskusija na Kongresu i razgovori sa mnogim delegatima naveli su me na ova razmišljanja. Naveli su me na misao šta je najpreče za razvitak jednog progresivnog, socijalističkog omladinskog pokreta, koji bi trebao biti širok i prihvatljiv za ogroman broj mladih ljudi širom čitavog svijeta. (Uzged napominjem da je u današnjem IUSY-u učlanjeno manje od 500.000 čla-

nova). Da li je važniji jedinstveni akcioni program, sa jasnim perspektivama za mladu generaciju, sa određenim akcijama za rad i borbu, ili teoretsko nadmudrivanje o poјединим postavkama.

Teško je različita shvatanja, koja su nužna zbog različitih puteva u socijalizam uskladiti u neke kalupe, ali je mnogo lakše mlade socijaliste raznih zemalja ujediniti u njihovoj praktičnoj borbi za socijalizam. Na to sam mišljenje vrlo često nailazio u diskusijama sa mnogim učesnicima Kongresa, a to bi ujedno značilo u praksi izvesno proširenje platforme na kojoj je danas postavljen IUSY.

Teško istaći da u rezolucijama Kongresa, pa i u generalnoj rezoluciji ima mnogo tačnih ocjena i vrlo progresivnih shvatanja. Narocito su dobre rezolucije u kojima se osuđuje svaki oblik kolonijalizma i imperijalizma. Sta-
* nastavak na 2 strani

Domove i etirati kao domaćinstva

Studentski dom »14 decembar« na struji bi uštedeo milion dinara godišnje

Kapacitet doma »14 decembar« je 650 studenata, dok je ove godine useljeno 705 studenata. Ako se prođe pretsobljima ovoga doma, koja su nekada bila prazna, onda će biti jasno na koji je način povećan kapacitet doma. Kada smo se obratili nekim od tih stanara, izjavili su da su zadovoljni što su ipak smešteni. Inače, dom je prepun »ilegalaca«. Jedne noći, oko jedanaest i po časova, priča upravnik, u jednu sobu ušao je nepoznat student i počeo da se svlači. Zatim je legao na krevet i gurnuo onoga koji je spavao — »pomakni se malo i ja imam pravo da spavam kao i vi«.

Šta se u takvoj situaciji postavlja kao najvažnije? Razume se, pojačati brigu oko održavanja higijene. To zavisi od čistačica i od samih studenata. Medutim, izgleda o tome ne vode računa ni jedni ni drugi. Ovaj dom, koji nema parno grejanje kao neki drugi, stekao je, uz nedovoljnu brigu onih koji žive u njemu, renome jednog od najneurednijih studentskih domova. Kada je jednog dana bila pokvarena slavina na lavabou (prvi sprat, filozofski blok) našao se neko da o tome obavesti majstora tek kada je

* nastavak na 4 strani

Стрелица у горњем углу показује стан једног службеника у праву студент. града који са женом заузима: 2 велике, 2 мале собе, оставу и ходник

Pred tri problema

★ nastavak sa 1 strane

kroz stranu studentsku štampu

STUDENT MIRROR

Besta godišnjica konferencija Međunarodnog studentskog pokreta za Ujedinjene nacije (ISMUN) održana je u Ženevi od 30 avgusta do 4 septembra. Učesnici su diskutovali o finansijskim problemima i problemima studentske štampe, o osnivanju seminara i razmeni programa, o odnosima sa drugim međunarodnim studentskim organizacijama, kao i o drugim pitanjima. Konferencija je takođe, usvojila neke ispravke statuta Udruženja koje će omogućiti uspešniji rad po kretu ubuduće. U ISMUN je primljen Savez studenata Nepala i rešeno da sekretarijat pređe iz Beča u Ženevu gde će ovsada stalno zasedati. U rukovodstvo pokreta izabrane su sledeće ličnosti: pretседnik Eginhard Vanarsten (Holandija) i generalni sekretar Jozef Vortus (Francuska).

ČILE

● Studentska organizacija Latinske Amerike koja je stvorena u avgustu u Santjago de Čile održala je svoj prvi kongres na Univerzitetu Čilea. Delegati iz Argentine, Brazila, Ekvadora, Kolumbije i Venecuele prisustvovali su kongresu na kome je rešeno da se osnuje stalni Sekretarijat sa sedištem u Santjagu. Time će se osigurati stalnost rada ove organizacije čiji je glavni zadatak da upozna svoje članstvo sa pravima Latinskih Amerikanaca, kao i da ostvari kontakt između studenata Latinske Amerike, zaštićuje interese kulture, umetnosti i literature. Sve velike organizacije mogu joj pristupiti kao ravnopravni članovi pod uslovom da prihvataju program organizacije. Drugi kongres će se održati 1955 godine u Medalinu (Kolumbija).

INDIJA

ASIAN STUDENT

● Ministarstvo prosvete Indije dododelo je 50 miliona rupija za razvitak i usavršavanje studenata posle diplomiranja, za istraživačke sekcije, čitaonice, laboratorije, kao i razne reforme na indiskim univerzitetima. Glavni savetodavni odbor ministarstva nedavno je preporučivao da vlada da zajmove bez interesa univerzitetima za podizanje studentskih stanova. Broj studenata koji se upisuju na ove fakultete porastao je naglo poslednjih pet godina. Danas ima oko 350.000 studenata na svim univerzitetima u Indiji.

Prevela Jelena OSTOJIĆ

БИЦИКЛИМА ОКО СВЕТА

Студенти књижевности са Универзитета у Њу Делхију који су 9 маја ове године пошлци на двогодишњи пут око света налазе се ових дана у нашој земљи. Циљ њихове турнеје је упознавање земаља кроз које пролазе као и светске књижевности. Такође ће успостављати контакте са разним универзитетским центрима којима носе поздраве студената свога Универзитета. На пут су пошлци са нешто својих материјалних средстава, али им углавном у том погледу помажу студентске организације земаља кроз које пролазе. Универзитетски одбор Савеза Студената нашег Универзитета такође им је у том смислу помогао у сусрет.

vovi mladih socijalista usvojeni na ovom Kongresu, mnogo su progresivniji od stavova koje zauzima Internacionalna socijalističkih partija. Međutim ono što je napred govoreno, izneo sam zbog toga što je u dosadašnjoj praksi IUSY-a isključiva prevaga data teoretskim postavkama i rezolucijama, na štetu praktične aktivnosti. To se moglo primjetiti i u izvještaju generalnog sekretara podnetog Kongresu. On je izvještavao Kongres o brojnim rezolucijama i stavovima, koji se zauzima na sastancima rukovodstava, a vrlo malo o praktičnoj djelatnosti organizacije. Vrlo malo, jer je malo te aktivnosti i bilo. Letnji logori su forma, koja okuplja jedan broj omladine u glavnom zemalja bliskih mjestu u kojem se logor drži. Letnje škole su isuviše uska forma. Možda najznačajniji uspjeh bila je delegacija IUSY-a u Aziji, koja je dovela do priključenja niza novih organizacija mladih socijalista Međunarodnom savezu socijalističke omladine. Takovih akcija IUSY treba. Baš tako je diskutovao na Kongresu pretседnik socijalističke unije studenata Burme. On je rekao da Kongres nema od luka, niti zaključaka koji bi direktno koristili aktiviranju organizacija na određenim pitanjima a dao je praktične predloge kao radna akcija socijalističke omladine u Burmi i brigade slobode za kolonijalne i zavisne zemlje.

Da li će se dosadašnja praksa IUSY-a menjati ovisi o stavu organizacija. Ali u praksi sve je više organizacija, koje traže praktičnu akciju, jer je to svojstveno progresivnom omladinskom pokretu.

Odluka o saradnji sa Jugoslavijom

Narodna omladina Jugoslavije saradivala je sa velikim brojem organizacija mladih socijalista raznih zemalja. Ta saradnja bila je vrlo uspješna. Međutim, takova se ocjena ne može dati i za saradnju sa rukovodstvom IUSY-a, koje je u nizu slučajeva imalo vrlo nekorektan stav i pokušavalo kočiti tu saradnju. Jedan od primjera je i pokušaj onemogućavanja Narodne omladine da pošalje svoje posmatračne na Kongres.

Zbog toga su niz organizacija, koje su sa nama dobro saradivale tražile da Kongres donese rezoluciju u kojoj bi se jasno precizirao stav Međunarodnog saveza socijalističke omladine i onemogućili nekorektni postupci i razna tumačenja saradnji.

Kongres je posvetio dovoljno pažnje i u komisiji i na plenarnom zasjedanju saradnji sa Narodnom omladinom. Rezolucija predložena od komisije jednoglasno je usvojena na Kongresu. U njoj se kaže da Kongres IUSY zadovoljan zbog stalnog jačanja kon-

takta Narodne omladine Jugoslavije sa socijalističkim omladinskim organizacijama, nalaže Birou da poduzme odgovarajuće korake, kako bi se osiguralo učesće Narodne omladine u svim aktivnostima IUSY-a.

Mi se nadamo da će ova rezolucija, a i prijateljski odnos, koji su delegacije prema nama zauzele na Kongresu, stvarno osigurati ispunjenje ove rezolucije u praksi. Značajno je da su baš one organizacije koje su ostvarile kon-

Studentski komitet IUSY-a održao je sastanak za vrijeme Kongresa i odbacio je taj predlog. Možda više nego i jedna druga komisija, studentski komitet je raspravljao šta treba poduzeti. Studentski komitet je preuzeo na sebe da prvo sakupi materijale o problematici organizacija socijalističkih studenata, te da na osnovu toga preduzme potrebne akcije, verovatno na regionalnoj bazi. Studentski komitet postavio je sledeće ciljeve:

Pisa: PERA IVAČIĆ

takt sa Narodnom omladinom Jugoslavije bile najjači pobornici što šire moguće saradnje sa nama.

Nama je učesće na Kongresu pružilo pored ostalog, mogućnost da se lično sretnemo sa rukovodiocima raznih socijalističkih organizacija omladine i da direktno razgovaramo o saradnji.

Za jačanje socijalističkih studentskih organizacija

Socijalističkih studentskih organizacija nema u svim zemljama. I tamo gdje postoje one su brojčano prilično slabe, iako su po sastavu i programu dobre i aktivne. S obzirom na njihovu malobrojnost postojao je predlog da se studentski sekretarijat IUSY-a raspusti i da njegov rad preuzme Generalni sekretarijat.

— Pokušaj osnivanja studentskih socijalističkih organizacija u zemljama u kojima one ne postoje.

— Razmena publikacija i informacija naročito u regionalnim okvirima.

— Diskusija, proučavanje i saradnja po studentskim pitanjima i aktivnosti studentskih unija, da bi se mogao vršiti zajednički uticaj socijalista na tijela kao što je n. pr. COSEC.

— Zadatak da se spremi jedan dokument o ciljevima i principima socijalističkih studenata.

Komitet je izabrao za sekretara predstavnika laburističkih studenata Vel. Britanije Fred Morthouse-a, a za predsjednika mjesto ostavljeno azijskim organizacijama određeno je naknadno so-

Саветовање о међународним везама

НАУЧНЕ ЕКСКУРЗИЈЕ ИЛИ ТУРИСТИЧКЕ ШЕТЊЕ?

НЕЋЕ СЕ СЕ ИТИ НА РАДНЕ АКЦИЈЕ

У среду 10 о м одржано је саветовање о међународним везама Савеза студената Београдског универзитета у протеклој школској години. Саветовање има посебан значај стога што је одржано пред годишњу скупштину Савеза студената на којој ће се донети коначни закључци о искуствима из међународне сарадње у протеклој, као и основе на којима ће се она заснивати у наступајућој школској години.

Обзиром на важност овог саветовања и на низ занимљивих података изнетих на њему који карактеришу нашу сарадњу са страним студентима у протеклом периоду, донећемо почев од овог броја, неколико написа у којима ћемо третирати ове проблеме.

Експлоатација на раду

Овог лета са нашег Универзитета ишло је у иностранство преко 800 студената. Дobar део тог броја отпала на оне који су ишли на радне акције. На први поглед изгледало је да ће то бити изврсна прилика, нарочито за студенте језичких група, да у од-

говарајућој земљи проведу извесно време не зависећи при том материјално ни од кога (рад је плаћен). Тиме се Универзитетски одбор и руководио када је одлучио да на акције пошаље већи број студената. Међутим, ту је било низ слабости које су изнесене на саветовању.

Један диспутант који је био на раду у Немачкој, тврди да је експлоатација била безочна. Он је, на пример, радио на једном имању уз надницу од петнаест марака. Али од тога је добијао за храну само једну марку. Остало је ишло делом организацији која је набавила студентску радну снагу, а делом у фонд за помоћ ратним инвалидима. Да ова ситуација буде комплетна: сопственик тог имања где је он радио био је инвалид, који је то постао као Хитлеров војник у Црној Гори!

Не постоје повољни услови ни за учење језика

Поред тога што су материјални услови били слаби, ни у погледу учења језика, није било много боље. Пре свега, највећи део дана је провођен у раду, а и оно слободно време које је стајало на расположењу студентима, нису могли корисно у том смислу употребити, будући да су се налазили у логору заједно са студентима из других земаља који су ту, такође, странци, а домаћи људи код којих су радили су сељаци који и сами не говоре правилно. Ово се нарочито испољило у Енглеској где се радило на удаљеним пољским имањима.

Због свега тога на саветовању је заузет принципијелан став према таквим радним акцијама на које убудуће наши студенти неће ићи, сем уколико услови не буду сасвим повољни и унапред гарантовани.

Мора се тачно прецизирати шта је научна екскурзија

У току прошле школске године као и летњих месеци организова-

cijalističkoj uniji studenata Burme.

Naveo sam samo tri pitanja sa Kongresa, Generalnu političku rezoluciju, odnos prema Jugoslaviji i studentska pitanja. Kongres je raspravljao i o drugome. Izvršene su manje izmene u Statutu, doneseno niz određenih političkih rezolucija, izabrano novo rukovodstvo sa predsjednikom Nath Pai-em (Indija) i sekretarom Kurt Kristiansonom (Švedska) premješteno sjedište generalnog sekretarijata u Beč itd.

Kongres je bio kratak, a pitanja koja je trebalo raspraviti mnogobrojna. Zato bi malo tko od onih koji su prvi put bili u Kopenhagenu mogao nešto da kaže o gradu i zemlji. Sednice i komisije bile su duge, a pored njih mnogo se toga raspravljalo i u hodnicima. Karakteristično je na primjer obrazloženje rezolucije o saradnji sa nama u kojem se kaže: »Posle duge diskusije u i van komisije postignuta je saglasnost za...«

Bez obzira na naše primedbe na Kongres, a i općenito na organizaciju IUSY, mi smatramo da će Kongres pomoći dalje širenje IUSY-a naročito u vanevropskim zemljama i njegovo pretvaranje u jednu stvarnu reprezentativnu organizaciju socijalističke omladine. Pored toga, on će sigurno pomoći daljem širenju naših odnosa sa mladim socijalistima što će biti od uzajamne koristi.

no je više naučnih ekscursija sa mnogih fakulteta. U pogledu organizacije i finansiranja ovakvih, mahom masovnih poхода, mora se mnogo štošta izmjeniti.

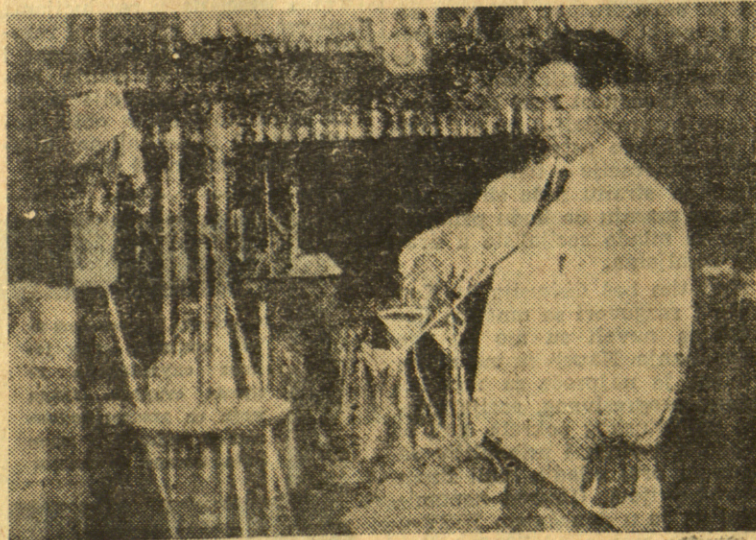
Пре свега се намеће питање оправданости оваквих екскурзија. Ако се само мало позабавимо анализирањем неких случајева, открићемо да ту далеко мање постоји жељ за науком, него што има неке чудне грамљивости да се по сваку цену иде у иностранство (наравно о туђем трошку). Тако је на пример група студената Академије ликовних уметности била направила план да обиђе читаву Средњу и Западну Европу. А паре? Колико им је за ту турнеју требало? „Само“ милион динара! Кад су им у Универзитетском одбору рекли да тако шта никако не долази у обзир, онда су тражили да иду у Венецију. Пошто ни та комбинација није била подесна рекли су: „Па дајте бар у Грчку да идемо“. Дакле, „дајте макар где да идемо, само да идемо“.

Студенти Економског факултета су, на пример, организовали одлазак на „Бечки сајам“ ради проучавања његовог организације, а при том су само узгред свратили и на „Загребачки велесајам“, ма да и овај други спада у ред великих сајмова, те се и на њему може много шта научити.

Често је Универзитетски одбор стављен од стране организатора екскурзија пред свршен чин. Зашто нису отпочетка сарађивали са УО-ом на њиховом припремању? Вероватно зато што би се могло десити да се открије „научни“ циљ путовања и тако на време спречи трошење народног новца.

Једна од даљих карактеристика заједничких за већи број изведених екскурзија је и да се девизна средства одобрена за трошкове екскурзије као целине (смештај и исхрана итд.), деле појединцима који су их употребљавали и у инкултантске сврхе.

Милосав Прешћ

Јапански студент у лабораторији

У ЗНАКУ ДРУШТВЕНОГ УПРАВЉАЊА

(Наставак са прве стране)

Но мање него када се не познаје објективна ситуација у којој се живи.

Борба за научност

Борба за научност, како за материјалистичко схватање, тако и за савременост и за ниво у настави и науци одвијала се на свим факултетима. Да ли је то била интензивна борба која одговара нашим снагама? Не заборавимо да на Универзитету имамо преко 5000 студената-чланова СКЈ и око 400 наставника — чланова СКЈ. Ако се осврнемо на обављени рад, видећемо да борба није била довољно интензивна. Она се сводила највише на усмена излагања и дискусије, које су неоспорно користиле, али уском кругу. Приликом расправљања програма појединих предмета и наука било је успешних излагања, за које је штета што нису срећена и публикована. Али још увек нисмо постигли да ту борбу водимо кроз научне публикације, кроз штампу, па и кроз Универзитетски „Вјесник“ и „Студент“. Конструктивна критика, која би расчистила многа питања из области разних наука, како природних тако и друштвених, ретко се појављивала на страницама наших публикација. Чак је био врло мали број приказа универзитетских удебеника, а чланци који би третирали конкретно стање наставе у неком облику и ма где, били су права реткост. Није ли чудновато да у социјалистичкој Југославији стручни и научни часописи наших друштава, већ афирмирају у светској научној јавности, врло мало публикају чланке и расправе те врсте. А главну снагу тамо сачињавају универзитетски наставници. То важи и за природне и за хуманитарне науке. У прошлој години је тај недостатак уочен и предузете су извесне мере, али код већине часописа и друштава то су за сада само добре намере. Такво устручавање долази и због политике линије мањег отпора, јер се у третирању таквих питања лакше грешити и теже доносити закључци, а у свакидневном практицизму појединих наука или у бежању у давну историју друштвених наука, врло скроман рад може се каткада сматрати и већим прилогом него што је стварно. Када се отстране наведени туђи и неправилан став и боље уочи потреба и обавеза такве активности, онда ће такав рад престављати унутрашњу потребу марксизма који се баве науком, а самим тим то ће бити и лична обавеза појединаца.

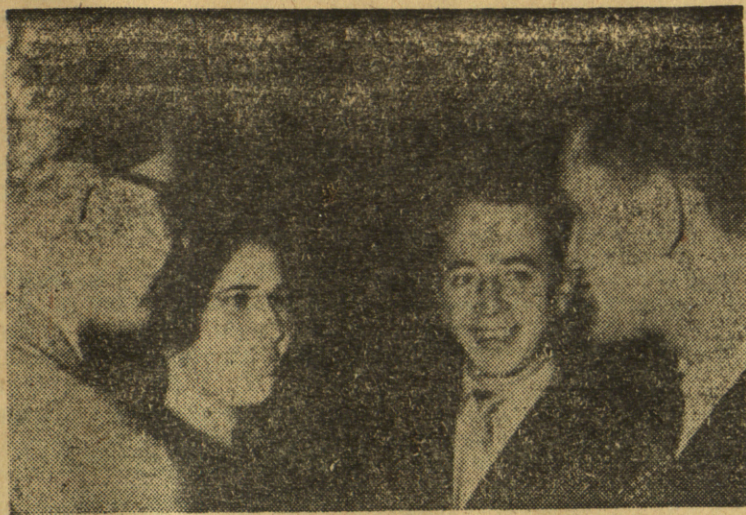
Неким питањима идејно-политичког рада

Пред нама је двојак задатак: за већину комуниста савесно савлађивање основа марксизма, нарочито кроз праксу наше стварности, за мањи број који је то углавном савладао, дубље и темељитије изучавање марксистичке науке првенствено у области којом се специјално бави, која их највише интересује и у којој могу највише постићи. И у расчистивању теориских питања и у политичкој делатности не можемо посматрати све комунисте егалитички. Појединци могу много учинити и постићи, па од таквих треба и више тражити и узгред им стварати погодне услове за рад. Не може се и не треба тражити све од свих. И у теорији и у политичком раду треба настојати да из наше организације израсту појединци који ће у својој средини имати и изван утицај као личности, а не само као стручњаци, него и као политичари и обрнуто. У редовима студената већ се истичу својим радом и способношћу људи који достојно могу претстављати студенте и студиозно третирају разна питања, а првенствено политичког карактера. Такви људи позитивно утичу на широке студентске масе. Њима треба пружити подршку од стране организације СКЈ и Савеза студената. Наша пракса је показала да се такви људи у већини и као стручњаци афирмирају међу својим друговима у Савезу студената.

Сматрамо да правилно поступају оне организације које воде рачуна о утицају сваког комунисте у средини где ради, о његовом држању и разговору на неправилности и слабости у његовој умешности да посматра и третира актуелна питања без штетног калемљења политичких тема у моменту када им нема места итд. Политичка активност и јасни ставови по текућим питањима наше спољне и унутрашње политике, о актуелним питањима нашег друштвеног живота, напознатије је мерило идејно политичке чистотности комуниста и њихове борбе у том погледу.

Учврстити могућности заједнице

Треба нарочито указати на погрешне неразумњања објективних тешкоћа кроз које наша земља пролази на свом путу у социјализам и у вези с тим неразумњавања великих жртава које наша

Дискусија се наставља

заједница чини у односу на Универзитет, да би се пружила могућност оволиком броју студената да стиче универзитетску наобразбу. Ове објективне тешкоће нарочито су се повећале дозвољавањем неограниченог уписа на факултете. Као што смо рекли, очигледно је да су тиме отежане могућности нормалног извођења наставе, смештаја студената у домове и да ће се јављати нове озбиљне тешкоће и

проблеми. Потребни су велики напори читаве заједнице да се ови проблеми реше. Велике напоре треба да учини и студентска организација, као и школске власти на Универзитету. Али је потребно пре свега много више разумевања и конструктивне сарадње од стране свих студената. Неозбиљни и неодговорни поступци могу само да штете како решавању постојећих проблема, тако и угледу нашег Универзитета.

ИДЕОЛОШКИ ЗАДАЦИ У ПРВОМ ПЛАНУ

Дискусија која се развила на основу извештаја и реферата бавила се претежним делом проблемима и задацима условљеним спровођењем у живот система друштвеног управљања на Универзитету.

Сви учесници у дискусији су истакли да је организација Савеза комуниста објективним условима (непостојање прецизних законских прописа, тенденције конзервативних снага и др.), била приморана да се бави и оним питањима, која би, у нормалним условима, морали да решавају рани школски органи. Речено је да је у том раду, на појединим факултетима, било погрешака, али су резултати у целини гледано врло позитивни. Свршен је огроман посао око израде наставних планова започет је рад на наставним програмима, постављена је основа која знатно олакшава рад на изради статута факултета и Универзитета. Али не треба previdети ни слабости у методу рада СКЈ, спорније ослобађање старих облика рада које су из такве ситуације нужно проистекле.

Нови закон о Универзитету, речено је даље у дискусији, означава почетак једног периода у коме ће се наставни проблеми решавати кроз друштвене органе управљања уз учешће студентских претставника. Међутим, било би погрешно мислити да ће сада ићи све само од себе. Исто тако је погрешно поново стављати на дневни ред дискусију са ситним критикама појединих одређби закона о Универзитету.

Од битне важности је борба за

провођење закона, схватање Закона о универзитету као основног инструмента борбе за социјалистичке односе на Универзитету.

Исти став изражен је и према критикама у којима се рад на наставним плановима и правилницима студија, практично, враћа на полазну тачку.

У таквим условима улога комуниста наставника и студената оствариваће се кроз учешће у раду друштвених органа и органа управе, путем индивидуалних и групних предлога и организовањем живог рада на идеолошким питањима наставе.

Организације Савеза комуниста ће обратити посебну пажњу разним облицима усмених и писмених дискусија како ради материјалистичког осветљавања научних проблема, тако и ради одређивања програмске физиономије наставе.

Конференција је са посебном пажњом уочила проблеме који произилазе из великог броја новоуписаних студената, преоптерећења наставника и недовољне материјалне базе.

Невероватно брз пораст броја студената (у односу на 1937 годину — 372%), пораст по коме је наша земља прва у свету условљава и знатне тешкоће. Од највеће је важности да се сасгледа све оно што друштвена заједница даје ради нормалног школовања. Изнети су подаци из којих се види да преко 60% студената prima материјалну помоћ у виду стипендија или деџих додатака да школовање сваког студента, зависно од струке, кошта зајед-

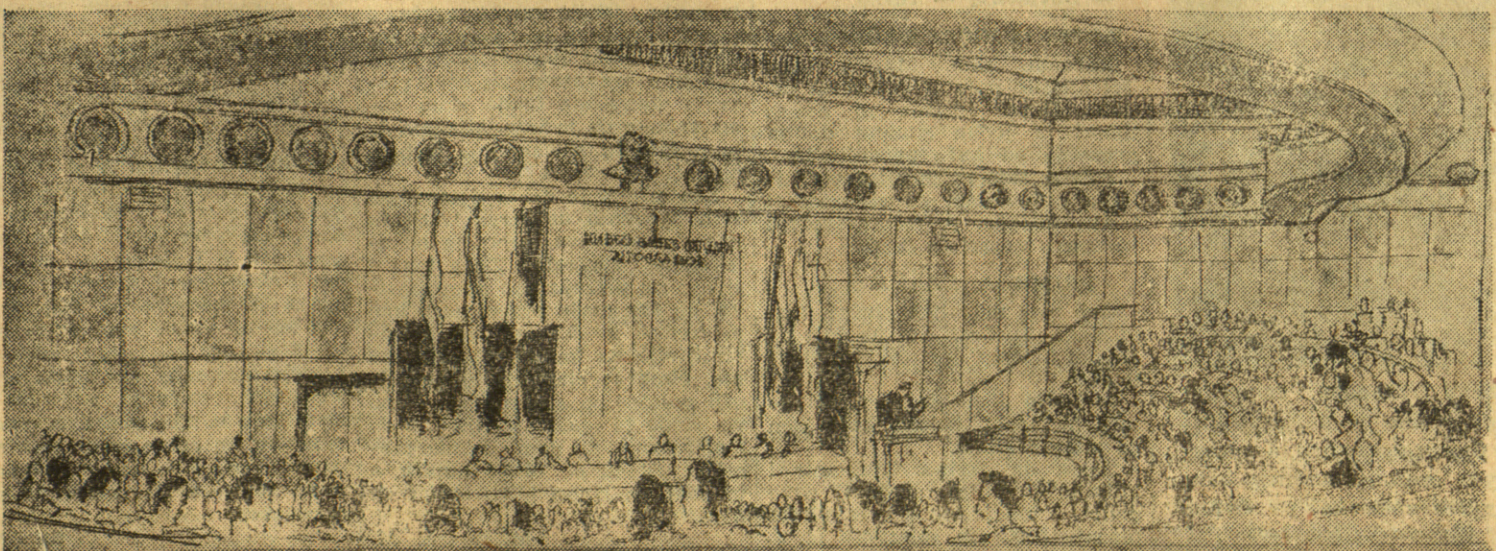
УНИВЕРЗИТЕТСКИ КОМИТЕТ Савеза комуниста

За чланове универзитетског комитета СК изабрани су следећи:

Вогдановић Радиша, Вељковић Јовањ, Вујановић Ратко, Вучићевић Радић, Гаћиновић Ксенија, Грковић Благоје, Друловић Милојко, Ђурић Воја, Жилић Ана, Ивановић Драгиша, Јопковић Драгић, Јелисавчић Сретен, Костић Света, Лукач Драгиша, Љубојевић Душан, Малић Драго, Мајцен Драган, Николандић Ђуро, Павловић Бора, Радоман Павле, Стијовић Миша, Стамболић Вукашин, Ценић Милутин и Шарановић Милинко.

На свом првом састанку Универзитетски комитет је изабрао секретаријат у следећем саставу: Милојко Друловић, Драгиша Ивановић, Вукашин Стамболић, Миша Стијовић и Ратко Вујановић.

За секретара Универзитетског комитета изабран је Милојко Друловић, студент права, досадашњи секретар ЦК Народне омладине Југославије.

У дискусији је истакнуто да је постигнут значајан напредак у организовању свестраног идеолошко политичког рада. Постигнуто је већа ширина не само у формама рада, него и укључењу културног, техничког и спортског образовања студената у систем васпитања. Усвојен је закључак да у идућој години треба наставити тим путем, стављајући акценат на изучавање наше унутрашње политике.

Иначе успешан рад Савеза студената у овој години, знатно већа активност студената у разним облицима рада, показује и озбиљне слабости када се ради о студентима првих година. Неопходно је ускладити облике рада Савеза студената са интересом и жељама студената који тек долазе на Универзитет и учинити тај рад привлачним за све студенте.

После завршетка дискусије, који смо у сажетом облику донели, изабран је Универзитетски комитет Савеза комуниста и делегати за градску конференцију Савеза комуниста у Београду.

TRGOVAČKI DUH I RAČUNICA

Duple stipendije

Nastupila je era veoma značajnih događaja koji obećavaju mnogo za dalji proces demokratizacije naših fakulteta. Baš zato — posle prvih izbora naših kandidata u razna fakultetska i univerzitetska tela, mi moramo dobro da razmislimo o izvesnim pojavama iz našeg studentskog života koji su nanele i nanose ogromnu moralnu i političku štetu našoj borbi za bolje uslove studiranja.

Na Mašinskom fakultetu uhvaćena su, prošle godine, dva studenta od kojih je svaki primao po stipendiju od dva različita preduzeća čiji je ukupni iznos bio preko 10.000 din. Čitav niz apsolviranih, sa istog fakulteta, u početku je primao stipendiju od jednog preduzeća, a po diplomiranju, zaposlio se u drugom, s tim što je ovo drugo obavezao da vrati novac prvom preduzeću. Svakako da je ovome doprinela i nepravilna politika izvesnih preduzeća koja su svojim stipendistima posle u praksi snižavali platu, ili drugih koja nisu iz »principa« davala stipendije devojkama, već samo muškarcima.

Prestaću sa nabranjem i pokušaću da rasvetlim zbog čega je dolazilo do ovakvih slučajeva. Pustimo da govori jedan od onih što su primili dve stipendije, rečima koje je izrekao u svoju odbranu: »Drugovi, vi niste znali u kakvom sam ja strašnom stanju bio. Ja sam, priznajem, pogrešno, kaznite me, ali nemojte da me izbacite iz doma, jer ne znam gde ću.« Ostavimo na stranu neistinu o tome kako je za izlazak iz »strašnog stanja« potrebno 10.000 din. i sve drugo. Uzmimo samo da je čovek stvarno bio u škripcu. Ali, zar svaki drugič od nas ne mora da se bori sa materijalnim teškoćama — većim ili manjim? Znači li to da treba pri ručku u menzi da trpamo hleb u džepove kad servirka ne gleda. Znači li to da neka naša koleginica treba da daje u »Politici« ovakav oglas: »Lepo vaspitana (?) studentkinja, Banačanka, traži sobu. Ponude pod šifrom 4000«.

Ovakve i slične špekulacije izvesnih naših drugova samo komplikuju i otežavaju pružanje efikasne i brze pomoći onima kojima je ona stvarno neophodna — jer se mora vršiti proveravanje da li je student stvarno u teškoj materijalnoj situaciji ili ne i tome slično.

— Mogućnosti poboljšanja ekonomskih uslova —

Konstatovano je da svake godine postoji izvestan broj naših drugova čiji su prihodi veoma mali u odnosu na potrebe i rashode. Činjenica je da njih specijalno, kao i sve nas, pogada svako poskupljenje bilo stana, bilo hrane. Zato su preduzete mere

da se prihodi i rashodi studenata što više usklade, tako da oni koji imaju veće prihode plaćaju menzu i stan po ceni koštanja, a da se pomoću dotacija pomogne onima sa manje prihoda. Sve ovo pretstavlja mere koje rešavaju probleme u granicama naših sadašnjih mogućnosti. Kada smo već tu — kod dotacija, onda se pri-setimo izvesnih stvari. Naime, mi ne možemo da prelazimo čitke preko činjenice da je naša privreda pretrpela milionske štete od elementarnih nepogoda i da se posledice ovoga osećaju svi građani naše zemlje i da smo prinuđeni da uvozimo artikle (mast, margarin, pšenicu itd.) koje inače izvozimo. Jasno je, da onda mi nemamo moralnog prava da tražimo za sebe neke izvanredne dotacije jer bi time pogodili ostale naše sunarodnike — što bi se i nama indirektnim putem osvetilo. Postoji li način da sami sebi pomognemo — ali bez špekulacija? Praksa je pokazala da postoji, samo ako mi ne čekamo da nam se takva mogućnost servira na tanjiru. Kao primer uzeću opet Mašinski fakultet.

Na ovogodišnjoj skupštini Saveza studenata Mašinskog fakulteta odlučeno je da se organizuje biro u kome će svi zainteresovani drugovi moći da rade za novac kao crtači tehničkih planova ili da spremaju (iz fizike, matematike) slabe učenike gimnazija.

Vlada STOJKOVIĆ

ИСПРАВКА

Поводом чланка „Неодговорно и неозбиљно“

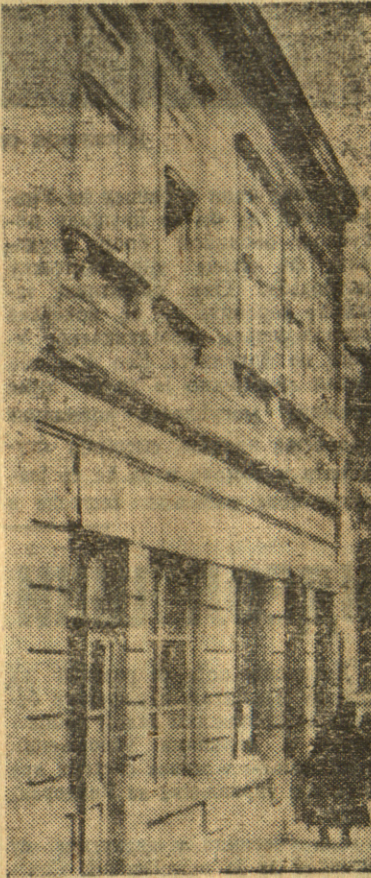
Дајемо исправку и објашњење поводом чланка „Неодговорно и неозбиљно“ од Илије Черепнакновског који смо објавили у прошлом броју У чланку се каже да је напис „Конференција СК Машинског факултета“ са поднасловом „3+1 у центру дискусије“ од нашег сарадника М. Милетића објављеном у 20 броју, нетачан, јер се ради о скупштини Савеза студената и дискусији ширег обима.

Дајемо објашњење да до ових грешака није дошло кривицом аутора чланка, већ се та грешка поткрала у коректури, а поднаслов је дат после обраде чланка од стране дежурног уредника.

Редакција

Renta od studentskih prihoda

STAN stalna tema razgovora studenata. Ove godine došlo je u Beograd preko 12.000 bruceša. Studentski domovi su puni. Zbog toga

veliki broj studenata stanuje kod privatnika. Ovi studenti su u teškoj situaciji. Kirije su velike, uslovi uglavnom nikakvi. Spava se po kuhinjama, predsoobljima, devojačkim sobama...

Uostalom, evo jednog primera...

TRAGOM OGLASA...

Pre nekoliko dana pojavio se u večernjim novostima oglas da se izdaje soba. Ulica Sv. Save br. 6, stan 7. Pošao sam tamo. Pre mene je bilo desetak studenata, koji spavaju po čekaoicama, u prihvatilištima, i po kafanama — jednom rečju: bez stana su.

Dočekala me je jedna postarjina žena. Verovatno vlasnica stana:

— Jeste li vi student?
— Da.
— Hoćete da vidite sobu?
— Da.

I uvela me je u jednu veliku svetlu sobu.

— Cena?
— Tri hiljade mesečno i plaćanje za osam meseci unapred.
— Koliko će nas biti u sobi?
— Pitam, jer vidim više kreveta.
— Troje, svako će plaćati po tri hiljade.
— Dovidjenja — rekoh.

ZAPANJUJUĆA RAČUNICA

Računao sam. Množio sam. Tri hiljade puta tri — devet hiljada. Devet hiljada za mesec dana! a jedan student dobija prosečno od kuće pet hiljada.

I dalje sam računao: devet hiljada puta osam su sedamdeset i dve hiljade. A jedan student je, ipak, morao da plati.

PRIMERA IMA JOŠ...

Ovo nije usamljen slučaj. Ima ih dosta. Studenti svi ne žele da govore o tome, jer teško je imati stan.

— Bolje išta nego ništa! — reče mi jedan kolega kada sam ga pitao o stanu.

Znam da Jerinić Ljubomir i Mihajlović Miloš, studenti prve godine Medicinskog fakulteta plaćaju 5000 din. sobu. M. J.

PISMO REDAKCIJI

Šta hoće Čopić?

Druže uredniče,

Književnik Branko Čopić govorio je pre nekoliko dana studentima Građevinskog fakulteta. Trebalo je da govori o književnom radu, a govorio je o svemu i svačemu.

Negde je hteo da bude humorista na račun prvih organa narodne vlasti, pa je govorio na primer: »Prilikom izvođenja »Jazavca pred sudom« (za vreme rata), predsednik odbora sedi na bini, svakako, jer mu je tu mesto, pošto je bila na visini, a on je organ vlasti. On učestvuje i u glumi samo zato da bi pokazao svoju veličinu«.

Na drugom mestu ocenjujući društvenu ulogu svoje satire Čopić kaže: »Znate kako sam tu prošao — mladi društveni poretci, a naročito njihovo rukovodstvo, ne trpe kritiku, oni se nje boje i zato je guše.« I odmah da bi dokazao takvu tvrdnju dodaje kako »Navip« ne dozvoljava da se piše o tome kako su mu proizvodi vraćeni, jer ne odgovaraju po kvalitetu, ili kako je Preduzeću »Zorka« krivo što je neko pisao da je plavi kamen — pro-

izvod tog preduzeća« pomalo graorkast! A zatim nastavlja: »Naši ljudi iz borbe ne sećaju se svojih slabosti i traže da se govori i piše samo o uspesima«.

Govoreći o načinu pisanja Čopić kaže da pisac može da piše samo o onome što mu je najbliže. On najbolje poznaje seljačku stihiju. O studentima kaže: »Bolje je ne pisati o studentima kada se ne može izneti težak život studenata«.

I tako dalje u sličnom duhu.

Čopić je požnjeo aplauz, jer je pružio jeftinu zabavu studentima i kroz nju uspeo da proturi gore navedeno.

S pravom se pitamo — šta hoće Branko Čopić?

Dušan VIDIĆ,
apsolvent Građevinskog fakulteta

Napomena redakcije:

Pre objavljivanja proverili smo tačnost navoda u napisu druga Vidića. Potvrđeno nam je da su svi navodi tačni.

Za sada izvlačimo samo dva zaključka:

Prvo. Posle jednog neslavnog »junštva« Branko Čopić izgleda misli da je dosta ćutao i da treba još malo da se »projunači«. To čini isto onako »istinito« i »pametno« kao i prvi put. Nas to ne čudi. Sa jednom njegovom rečenicom i mi se slažemo: »Svako piše o onome što mu je najbliže.«

Međutim, mi ne pitamo »šta hoće Branko Čopić«, jer nam je to jasno. Mi pitamo — dokle Branko Čopiću?

Drugo. Prilično je čudno da se takvo izlaganje pozdravi aplauzom. Čudno je to i kada se usvoji obrazloženje da su sve te stvari rešene u jednom demagoški spretnom izlaganju. Sta misle o tome drugovi koji su prisustvovali da ga tako nazovemo predavanju?

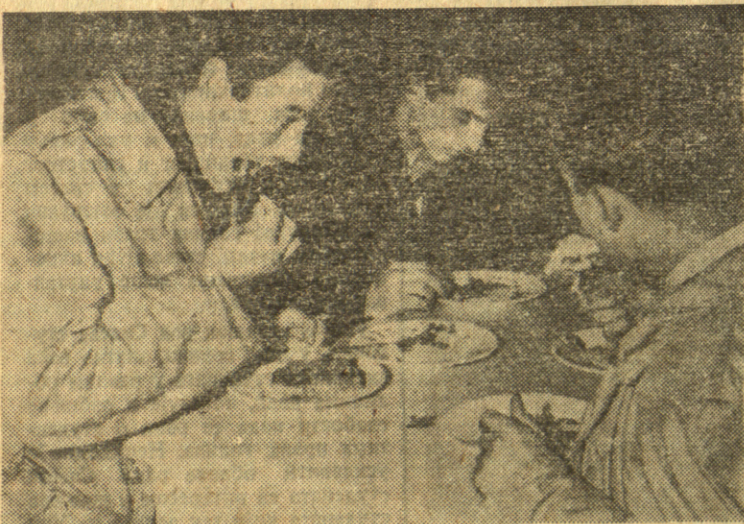
ДА ЛИ СЕ МИСЛИЛО И НА ТО

Ove godine donesena je uredba po kojoj učenici osmog razreda gimnazije koji su pali u septembarском року iz jednog predmeta imaju pravo da popravni ispit polazu mesec do dva dana kasnije. Ove godine to je prvi put ucinjeno. Međutim, šta se time postiglo kada pojedini fakulteti nehe da primaju ove učenike s motivacijom da su vežbe vehe počele i da je rok za naknadni upis prošao.

Interesantno je kako su naprimer pojedini fakulteti rešavali ove slucajeve. Na Stomatološkom fakultetu postoje dva ovakva slucaja i fakultet nehe da ih upiše, a kao razlog navodi da su vežbe vehe počele. Evo kako iz jedan slucaj rešen. Molba jednog od ovih drugova rešena je u rektoratu Beogradskog univerziteta pod br. 4.400 od 13 o. m. tako da mu se dozvoljava upis na Stomatološki fakultet. U odgovoru na ovaj dopis Stomatološki fakultet navodi da je nemoguhe da izvriši upis jer su vežbe vehe počele još od 15 oktobra (za oверу semestra mogu da nedostaju tri vežbe и то оправдане). Međutim, do danas je svega bilo po dve vežbe iz svakog predmeta, te se ne види због чега исти друг није могао бити при-мљен. Ко треба да реши овакве slucajeve?

C. Валчић

СЛИКА НЕДЕЉЕ

У млечном рестораниу на почетку Булевару Революције некад се продавао одличан буреk и био је најјеftинија вечера многих студената. Сада је буреk поскупео, а и квалитет више није исти. Највећа мука сталних гостију овог ресторана је у томе што се већ дуже времена уз буреk не може добити и јогурт. (Снимко С. Анђелковић)

M. K. i M. M.

O FER I, ko-feri, kako mno go kofera ima na ormanima, po hodnicima doma studentkinja »Vera Blagojević«. Po muškim domovima domovima sve je to nekako za tvoreno, zaklju čano po sobama, a ovde...

Ovde osvaja čoveka neki utisak privremenosti, čini se kao da su ove devojke na nekom putovanju kroz Beograd i da usput polažu ispite. Svaka sa svojim nekoliko kolektivnih kvadratnih metara i nekoliko individualnih hiljadarki mesečno, i nekoliko ispita godišnje i možda nekoliko velikih ili malih uzgrednih intimnih radosti i razočaranja...

Obilazili smo sobe i slušali uvek istu monotonu priču o jednom bonu za ručak i jednom bonu za večeru, koji dele dve studentkinje; jer paus papir je skup, garnitura šestara košta celu godišnju platu u menzi, najlonke koštaju pola mesečne pretplate u menzi. Ruž za usne i pendžetiranje mokasinki koštaju... — ali bolje da ne idemo isuviše u širinu. Čarobnom palicom se standard podići preko noći ne može; a mi intelektualci sa našom mladošću danas, i svim onim radoštim što nas na radnim mestima očekuju sutra, znamo da shvatimo da pretrpimo i da uveče u sedam na uglu kod palilulske telefonske govornice, iščekujući strpljivo iščekujući, zaboravimo i na ovaj obilazni pasulj što nas dva puta nedeljno posećuje za stolom u menzi i na one duge bioskopske redove iz kojih ponekad ražoćarano izademo posle čitavog sata čekanja ispred samog šaltera, jer karata po 30 din. više nema...

Hladno je po sobama, ne loži se. Pa i nije baš tako hladno, samo je vazduh težak, kad bi se mogao nekako proventilirati — kaže mališanka kojoj je ovo prva godina u domu i koja vredno pegla u hodniku.

Pročitajte naš sobni red, kaže tehničarka u penjoaru sa ružama, ne dižući se sa kreveta pored prozora.

Nemojte čitati, k'koće se drugih jedanaest glasova u horu.

1) ...Ustajanje i rasanjivanje, za branjeno pre šest časova. 2) Pa-

ljenje svetla prilikom povratka noću i šaputanje utisaka zabranjeno svaki dan osim subote i nedelje. 3) Nepriстойno ponašanje i psovanje kažnjava se 10—50 din.

Novac ide u sobni fond iz koga se kupuje dnevna štampa i sijalice. Stop. Stanimo kod sijalica, one pretstavljaju problem. Umesto sto vati, imaju svega četrdeset do šezdeset vati. I to ne samo u ovoj sobi.

Kad nam je hladno — ironiše jedna pravica — izademo na terasu da se ogrejemo ili svratimo u dom »Lole Ribara«, tamo je toplije... Devojke čuvajte se šta govorite, ne vidite da to oni zapisuju. Kada zapisuju neka ne zaborave da tražimo čitaonicu za učenje negde u prizemlju, čitaonicu u kojoj bi se ložilo čitav dan.

Portirka koja ide sa nama u stopu, neprestano se nešto ljuti i brani upravu doma koju uostalom niko i ne napada.

Ono za kupatilo nije istina da ne radi, mogu da se kupaju celu subotu i nedelju.

Dobro, a otkud ovaj prazan krevet ovde?

Ta nije prazan, to je tek onako! Pa eto nema posteljine.

To jedna »gospođica« plaća kiriju, a danonoćno »traži« sobu po gradu sa posebnim ulazom, zato je prazan čuje se jedan sopran.

Samo u jednoj sobi sasvim ne gde gore na trećem spratu devojke su rekly: »Pa ne bi bilo loše kada bi mogli da nam dolaze u posetu, kad može u muškim domovima, zašto ne bi moglo i kod nas, bilo bi manje dosadno uveče posle učenja.

Ovako, samo mi moramo da idemo u njihovu interesnu sferu.

Nikako, ni govora. Taman posla, odgovarale su međutim sve druge sobe kolektivno. Sta će nam drugovi da nam dolaze gore kad nam je i ovako pretesno.

No, red je da spomenemo i ono što su nam rekly u upravi doma.

Upravnik sve posmatra kroz cifre.

Stanarina je 900 po osobi, a re-aino košta 1100. Pretplata u menzi je 2800, a nas košta 3000.

Pa kako pokrivate deficit, Dosta teško, jer celu godinu ni smo primali dotacije, tj. primali smo ih, ali samo za investicione opravke, kupovanje inventara. Eto naprimer na uglju ćemo zaštedeti. Ložilo se dva tri puta pa se stalo, jer su nastupili topliji dani, a zatim mnogo očekujemo i od novog sistema naplaćivanja koji će se vršiti na bazi uverenja o imovnom stanju.

417 studentkinja stanuje u obe zgrade doma. Kapacitet sa potpuno prebačenim maksimumom da-

kle. Situacija u muškim domovima je dosta podnošljivija nego kod nas. Pored toga nama povišava režiske troškove to što imamo dve zgrade i zato više osoblja. A privatni stanari?

Ima tri neopravdana slučaja. Predratni direktor Gajreta sa šest članova porodice zauzima stan u koji bi se moglo smestiti dvadeset studentkinja, bivši službenik sa porodicom i jedna diplomirana studentkinja takođe zauzimaju mesto. Kad bi im se našli odgovarajući stanovi, mogli bi ih iseliti, ovako, samo treba mene da penzionišu ove zime, pa će se po-

javiti četvrti neopravdani slučaj, jer verujete ni ja ne mogu izaći na ulicu — završio je upravnik. Hajdemo u Gajret.

Tražili smo prvo sobu jedne članice upravnog odbora.

Na vratima nas je trglala opominjuća crveno ispisana objava sa lobanjom:

NE ULAZI DIFTERIJA. Malo nas je nešto hladno žmarnulo kroz leđa i sigurno bi zaobišli ovu opasnu sobu da se jedna ženska glava nije promolila kroz nje na vrata.

Predsednicu toliko opsedaju pitanjima i žalbama i ulascima i izlascima da smo morale ovako čemu da pribegnemo, objasnile su nam. Ali predsednicu nismo našli.

Na naše traženje da vidimo najčuveniji sobni kolektiv, odveli su nas na drugi sprat u 32.

Izvinite — rekly smo — mi pišemo za »Student« (uostalom to smo kao lozinku ponavljali u svakoj sobi) pa zašto samo da vas ispitujemo o tzv. ekonomskim problemima, i o tome da li su sijalice dovoljno jake (i to o sijalicama smo pitali u svakoj sobi) i o tome da li vas roditelji obilaze (to smo pitali samo jednu brucoskinju koja je imala kijavicu i ležala duboko pod pokrivačem) zašto da vas ne pitamo o večernjim izlascima i tzv. zabavnom životu.

»Po toj li ste vi liniji došli?« napučilo se svih pet sumnjivih usana. Nije vam zar dovoljno što ste ušli u dom? Za Gajret je sen zacija što su uopšte dva para muških nogu kročila u njegove prostorije.

Izvinite, da pogledamo one slike na zidu, da nisu Gregori Pek ili Gari Kuper.

Glumci možda jesu, ali su naši beogradski i kolegice koje su ih stavile, nisu momentalno tu, inače bi se zlo proveli zbog indiskretnih pitanja...

Verujete da je nama mnogo stalo da se zlo ne provedemo posle ove posete i da ne ispadnemo indiskretni i... i zato nikoga za imena nismo pitali, a koja smo

čuli mi smo ih zaboravili. Ta zar su imena uopšte važna? Činjenice i atmosfera su važni.

I zato ako ćemo da govorimo o opštem utisku, moramo istaći čistoću i red koje smo primetili po svim sobama. Svi su pokrivači bili pažljivo namešteni i sve one bezbrojne sitnice i stvarčice ženske po stočićima i stolovima. I novine. U svakoj sobi smo bez izuzetka videli novine. A prijetno je videti, studentkinje uopšte kako čitaju prvu i drugu i treću stranu »Politike« ili »Borbe« a ne samo tako neki podlistak ili feljton i »Da li znate« i bioskopski program.

»Student« baš nije mnogo interesantan, to je nekoliko njih bez okolišenja reklo. Zašto nemate humora? Ukrštenih reči. Do bro je što ne trošite hartiju na one »Zupčanike« iz prošle godine — i to su rekly. Kako bi bilo I-po da »Student« bude sličan »NIN«-u ili »Vjesniku«.

Pošto nas ovako pogađa, ne smemo da komentarišemo. Spomenu ćemo još samo cveće, čitavu malu baštu jesenjih ruža po svim vazama.

Marinko MRDANOV

INDEX

Do čega dovodi slaba organizacija

U petak uveče su stomatolozi organizovali tradicionalno brucosko veče. Iako je priprema za ovu proslavu bila duga skoro dve nedelje, ipak nije bila solidna. Naime, prodano je oko 400 karata a prostorija za smeštaj ovolikog broja ljudi nije nađena. Na kraju je pala odluka da se veče održi u auli dekanata Stomatološkog fakulteta. I ova odluka dan pred veče je preinačena, tako da se veče održalo u studentskom restoranu u ulici Svetožara Markovića. I šta se za prvo sve dogodilo te večeri u studentskom restoranu. S obzirom da su u programu učestvovali radio pevači, interesovanje je bilo veliko, a prostorija je bila mala. I veliki broj onih bez karata je navalio u trenutku kada je pevao jedan od radio pevača. Nastala je lomnjava stakla na vratima. Ovo je sve učinila grupa od oko četrdeset ljudi, koji pretežno nisu studenti. Priredivači su skoro dva sata (od 20—22) vodili borbu i na kraju su bili prinudeni da napravom barikadu od stolova pred ulazom, pa kada ni ovo nije pomoglo, pozvali su Narodnu miliciju.

Posebno je pitanje zašto priredivači nisu odložili ovo veče kad nisu našli pogodnu prostoriju.

S. VALČIĆ

Poezija karata

U pauzi književne večeri na Filozofskom fakultetu, dok se žagor svakovrsnih kritičara čuo sa svih strana, u prvoj skamiji napravljen je mali leteci Monte Karlo. Tri studenta sa punim profesionalnim zanosom igrali su karata i, kao da su ubeđivali okolinu, da i u tome ima neke »poezije trenutka«.

EKOONOMIJA I TEHNIKA UČEŃA (IV)

Nije nepoznato da to što želimo da naučimo moramo da ponovimo više puta. Ali se malo zna kako treba ponavljati da bi se bolje zapamtilo i sporiše zaboravljalo.

Kad neko ima na raspoloženju četiri časa za učenje bilo kakvog gradiva, onda on može za čitavo vreme samo čitati taj materijal. Ili postupiti drukčije. Da samo tri sata upotrebi za čitanje a ostatak na slušavanje. Slušavanje pretstavља reprodukciju čitanog. Odnosno, sa više ili manje uspeha njen pokušaj koji može biti u sebi, na glas, ili pismen. Ali bi još veći uspeh bio kada bi samo polovinu vremena upotrebio na čitanje, a ostatak na preslušavanje. Od celokupnog utrošenog vremena za učenje, bolje je utrošiti više vremena na slušavanje nego na čitanje. Čitanje i slušavanje ne treba da budu grupisana, izdvojena nego izmešana. Najpre se pročita, zatim slušava uz pozretno pomagane tekstom. Slušavanjem se ne samo ima aktivan stav za vreme učenja, te, i postiže mnogo veća pažnja i budnoća duha, nego i vrši upoznavanje sa rezultatom učenja. Često student misli da je naučio, a da to znači samo obično prepoznavanje, koje je najnižji vid pamćenja i vrlo daleko od pravog znanja. Prepoznavanje teksta je ozbiljna varka i potrebno je konkretno proveravanje da se ne bi ostalo u zabludi. Slušavanjem se sazna je o uspehu što ima vanredno mnogo uticaja na napredovanje u daljem toku učenja. Sem toga sazna se i za greške kao i za teža mesta na koja se onda usredsređuje napori i pažnja.

Najbolje je da se slušavanje vrši onako kako se zahveća na ispit i kako će se naučno primenivati kasnije u struci. Naprtnu geometriju, i parimer, ne bi se smelo učiti ne postavljajući i grafički njene prostore. Hirurgija se najbolje sprema ako se ima prestava onog što tekst preporučuje. Tamo gde učestvuje samo verbalni faktor, slušavanje treba da je naglas i na način kao da je i predavač prisutan. Zato je bolje učiti u grupama. Izdajućih ne samo za sebe, ne-

go i druge neosetno se čini veći napor još i prilikom čitanja, a naročito pred njima kada se obrazlaže i dokazuje.

Borba protiv inhihibicije

Zakon je da čim prestane učenje odmah почиње zaboravljaje. Niz uslova o kojima smo govorili da stvaraju dobro zapamćivanje, imaju dejstvo i na zaboravljaje. Čine ga sporim. Ali zaboravljaje može i pored takvih brana da bude brzo. Ako se ne vodi računa o retroaktivnoj inhihibiciji koja znači brisanje upamćenog od strane nove aktivnosti, novog učenja. Učenje novog gradiva koje je nastupilo odmah posle prethodnog, vršije brisanje upamćenih podataka.

Ali bez obzira na vremensku bliskost ometaње бива утолико јаче уколико ново учење има већу сличност са старим. Та сличност може да буде по садржају, смислу, методи и по околности под којима се учи. Исто тако и по условима и последицама који у једном тексту прате неку појаву.

Borba protiv ove pojave sastoji se u uzimanju vremenskih pauza i još dvama mnogo važnijim sredstvima. To je — sigurno naučeno i utvrđeno gradivo. I pošto postoji uzajamno ometaње treba oba tako naučiti. Drugo se sastoji u upoređivanju i protivstavljanju jednog gradiva drugom, ako su iz iste oblasti.

Retroaktivna inhihibicija ukazuje na veče, odnosno period pred spavanje kao na vreme kada se najbolje pamti. Ostavivši knjigu nastupa san u kome se ne vrše nikakve aktivnosti i to njihovo odsustvo omogućava da upamćeni podaci ne bivaju potirani, nego ostaju i učvršćuju se. Te ne važi mnogo za gradiva čiji se smisao dobro схватно, nego najviše za manje značajne pojediniosti. Zato i odmori ne bi trebalo da budu ispućeni nego prazni.

Kraj

Мирослав Ахтик

Izbiri za studentske pretstavnike na Filozofskom fakultetu

Sala Narodnih heroja bila je ispunjena do poslednjeg mesta 12 o. m. kada su studenti Filozofskog fakulteta birali svoje pretstavnike za Univerzitet i Fakultetski savet, kao i pretstavnike studenata u Univerzitetskoj skupštini.

Konferenciju je otvorio prodekan dr. J. Radić sa kraćim govorom o značaju društvenog upravljanja fakultetima i Univerzitetom. Drugarica Ilinka Đoković, student romanske grupe, govorila je i o dosadašnjoj aktivnosti Saveza studenata Filozofskog fakulteta o unapređenju nastave. Primenom zakona o univerzitetima ta aktivnost je i ozakonjena.

Tehničke pripreme izvršene su na vreme, tako da se je uspešno moglo pristupiti obavljanju izbora. Za člana Fakultetskog saveta izabran je Mile Zegarac, student romanske grupe, sa 1001 glas. Kandidat za člana Univerzitetskog saveta Vule Stambolić na Filozofskom fakultetu dobio je 177 glasova.

Za članove Univerzitetske skupštine sa Filozofskog fakulteta izabrani su: Kadra Bećirević, Vule Stambolić, Gordana Kovačević, Milan Vukos, Ljubomir Reljić, Jovica Mišković, Mile Zegarac, Ljubica Aleksić, Aleksandar Todrović, Đorđe Zorić, Bora Pavlović, Jelena Marković, Pero Vučković, Đorđe Katić, Jovan Vojnović, Vera Savić, Milena Smole, Dušan Savićević, Gelar Kačavenda i Zoran Jovanović.

levi rakurs

Крајем децембра премијера филма

Ешалон доктора М.

РЕДИТЕЉ Жика Митровић даје упутства НАЂИ ПОДЕРЕГИН носиоцу главне улоге у филму „ЕШАЛОН ДР. М.“

Крајем децембра одржаће се премијера филма „Ешалон доктора М.“ сниманог током овога лета на Космету. Редитељ овога филма Митровић познат нам је по документарном филму „Призренски мотиви“. Њиме је показао познавање начина живота у том крају и његових особености а и вештину да се ове филмски изразе. „Ешалон доктора М.“ који му је први играни филм показује како је овладао изградњом филмске акције.

Засада се зна само толико да су, већ на основу сценарија, овај филм откупиле сарајевска „Кинема“ и љубљанска „Весна“. Ово је први домаћи филм који на овај начин самог себе финансира уместо да троши дотације заједнице.

АНДРИЋЕВ „БЕРЂЕЛЕЗ АЛИЈА“ НА ФИЛМУ
Југословенско-турска копродукција?

Приповетка Ива Андрића о несретном босанском Дон Жуану Алија Берђелезу адаптирана је за екранизацију. Ристо Тошовић, Зуко Цумхур и Живко Милић предали су УФУСУ сценарио „Берђелез Алија“. Снимање филма ће почети у првим данима пролећа. Филм ће вероватно бити прављен у копродукцији са једним турским предузећем.

СТУДЕНТИ — ФИЛМСКИ АМАТЕРИ

У борби за „Оскара“
1954

На фестивалу аматерског филма Србије 29. XI. 1954 године учествоваће и наши другови, чланови кино клуба „Београд“ из Београда и „Славо Воркапић“ из Новог Сада.

Филмови су махом играни, што је пријатна новост овог фестивала. Аматерски филм, играни нарочито, увек је отварао пут експерименту: аматери се радо баве фантастичним темама, карикатурама и сновима. Велика је штета што техничка средства не дозвољавају реализацију многих неживљених орсонвелсовским идејама наших колега. Овако, они се сналазе и опет постижу лепе резултате: Марко

Срета Стевановић, студент архитектуре у филму „Идеја је украдена“

Бабац, студент медицине, у оквиру репортаже „Аранђеловац“ направио је филмску анализу рада вршалице којом је показао изразито експериментални дух. Душко Стефановић студира грађевинску технику и режира филм „Идеја је украдена“ из кога доносимо фотос: неспретни фотоаматер Срета тражи чудне углове не би ли добио награду за најзанимљивију фотографију; Прва награда је сат, друга награда је сијалица, трећа —

кључ... Хоће ли Срета добити коју награду? Филм Душка Стефановића и Зорана Фотића „У бисто на улици“ коме жири није био наклоњен, добио је прошле године награду публице за најбољи филм. Хоће ли овај њихов нови филм освојити „Оскара“ за 1954? Оскар је фигура аналогна холивудској коју добија најбољи аматерски филм године. Само што овај „Оскар“ није достојанствена и безизразна фигура, већ лепо изражен лик Дизнијевог прождрљивог ноја — аматери све карикирају.

„После дванаесте пробе“ назив је филма исте екипе који приказује догађаје у свету после дванаесте пробе атомске бомбе.

„Оскару“ за 1954 годину надају се и аутори два документарна филма о Београду: „Јутро“ Витка Мојсиловића, апсолвентна књижевности и „Град победник“ Александра Петковића, студента германистике.

На тему „Студентски брак“ Лазар Хаџић и Бранко Милошевић, студенти права направили су као чланови новосадског клуба, филм о недањама којима се непромисљено излажу млади нестрпљиви људи који се воле.

По графикама Куна, Вање Радауша и Пива Караматијевића, направљен је филм на тему из НОВ, „Ми памтимо“. Монтажом и покретом камере аутори су са успехом оживели сцену сахране мртвога друга. Овај филм направили су Драгољуб Ивков, Живорад Маричић и Воја Ракоњац.

Ове године спремају се озбиљнији подухвати на експерименталном и пртаном филму. Резултате очекујемо са занимањем.

Д. М

Савремени књижевници

У врло малој и неудобној (за такву прилику), сали Удружења књижевника Србије и Београду, одржан је од 10—13 новембра пленум Савеза књижевника Југославије.

Мислимо, моменат је (ако није нешто и закашњено), сасвим добро изабран.

Ситуација у нашој литератури, мање или више, до директно супротних ставова о савременој југословенској књижевности и умјетности уопште наметала је потребу солидније естетско-критичке анализе. Утолико пре, што су искуства и резултати домаћих књижевника (нарочито у последње време) од несумњивог значаја за даљи развој наше литературе.

Чини се да није постојало исцрпне солидно-аргументоване критике и марксистичке анализе

стања уопште, појачавала је утицај конфузије.

Пленум није себи поставио у задатак да утврђује практична упутства и рецепте уметницима. И то је врло добро.

Намера је била (то је наш утицај), да се у атмосфери међусобне толеранције, јасно дефинишу ставови о литератури и њеним могућностима (у првом реду о нашој), што треба да омогући конструктивнију, принципјелнију борбу мишљења. То треба да сведе на што мању меру личне мотиве и интересе, каријеризам и недоследности сваке врсте при расправама о књижевности и у

књижевности. То је, обзиром на досадашње стање, бесумње веома значајна моменат.

На пленуму је одржано више реферата на различите и исте теме. Поред осталих, реферате су имали: Крлежа, Видмар, Е. Шинко, З. Мишић, Ј. Кос, и др. Ако је у свим рефератима могуће наћи заједничке одлике, онда је то пре свега настојање да се кратко, без сувишног теоретисања одреде централни проблеми и суштина теме.

Међутим, реферати су (сем извесних) показали више интересовања за страну литературу. Не може се рећи да то често није било корисно. Само, можда је мало потцењивачког односа према нашој литератури сачувано и у рефератима.

ПОКУШАЈ ИНТЕРВЈУА

ДЕСЕТ МИНУТА ПАУЗЕ

Михајловић, Лалић: Има талената на обе стране

Како је у центру пажње пленума било питање право, вредног, савременог књижевног израза, имао се утицај да су се референти и дискутанти клонили примера, да су, апстрактно заступајући овај или онај начин прилагења стварима, пропустили да наведу ко по њиховом мишљењу претставља истинског, нашег, савременог књижевника. Карактеристичан је био Маријан Јурковић који је у својој (иначе пуној компромиса) речи у дискусији истакао да је наша литература дала у последње време извештај број значајних дела, али да их он, пошто су свима позната, неће наводити мада је било јасно да се учесници пленума не слажу баш у томе које су праве вредности наше савремене књижевности. Једино је Ели Финци недвосмислено изразио своје уверење да проза Михајла Лалића и Бранка Ђопића лошије изражава наше време но што је стари српски реализам изражавао своје.

Хтели смо зато да изван пленума сазнамо конкретне примере, лична мишљења, личне симпатије појединаца. Били смо свесни да је такво питање чудно и незгодно и да се, као што је то Зоран Мишић учинио, одговор може ускратити, али смо исто тако знали да свако у себи носи неко своје стално мишљење које нам може изнети и без ширег образлагања.

На то смо управо мислили постављајући питање Бориславу Михајловићу. Желећи да се задржи само у оквирима српског књижевног стварања, Михајловић је као

чајних разлика. Павловић је више окренут светској литератури, док је Попа, често у контакту с фолклором, постигао један оригиналнији израз. Што се тиче прозе, Михајловић највише цени Антонија Исаковића и Добрицу Ђосића који обећава романсијера великог формата.

Борислав Михајловић се, говорећи о песницима, дотакао већ не-

М. ЛАЛИЋ: Трвење између група је несрећно

чег што увиђа и Михајло Лалић, човек који има друкчије мишљење о савременом литерарном изражавању. Наиме, и он сматра да има крупних талената и међу песницима који се служе устаљеним поетским формама и међу онима који негују тзв. „модернистичку“ експресију. Али, док Михајловић мисли да непрестано сукобљавање праваца може донети само користи, по Лалићу припадање извесним школама, групацијама може само да спута таленат. Такав је таленат, по њему, Васко Попа међу „модернистима“ којима Лалић иначе није наклоњен. С друге стране, цени Душана Костића и Јанка Ђоновића. Праву савремену прозу, којом се он више занима, за њега претставља Бранко Ђопић и, упркос противљењу присутног Јанка Ђоновића, „Песма“ Оскара Давича. Од хрватских писаца Петар Штегин и Ранко Маринковић.

Б. МИХАЈЛОВИЋ: Не постоји криза књижевности

песнике који значе прави савремени израз навео с једне стране, Васка Попу и Миодрата Павловића, а с друге, Стевана Раичковића. Он истиче да прва двојица, — ако су слично помињу заједно, имају зна-

Херберт Грин: Сазнали смо ставове али не и аргументе

За време једне од пауза разговарали смо и са младим словеначким књижевником Хербертом Грином.

Наше прво питање односило се на то, који су главни проблеми наше књижевности и колико је један пленум погодна форма за њихово решавање.

— Ја сам мишљења да пленум није најпогоднија форма за решавање ових проблема. Ми овде можемо да сазнамо какав ко има став, али не и да чујемо све аргументе.

— Проблем модерне књижевности чини ми се сувише апсорбује наше дискусије. Ја мислим да би требало пронаћи нове проблеме које би решавања књижевност: проблем новог морала на пример или како да се сачува човекова личност у данашњем животу. Специјално наш југословенски проблем био би формирање јединствене нације у духовном погледу. Ми морамо наћи своје духовно место у Европи. Морамо постати Динарци, а не Балканици, јер је Динара, а не Балкан осовина наше земље.

— Наша литература требало би да се бави више нашом стварношћу, али на један мање паушалан начин него до сада. Ја стварност схватам врло широко; од жене која кува свој ручак па до иступа књижевника овде.

— Баш у погледу форме, наша литература пати од традиционализма, романа, есеја итд. Требало би пронаћи модерније форме, писати више нешто што је између белетристике и есеја.

Када би конкретизовали ваше мишљење о модерном изразу који би књижевници били најближе таквом изразу.

— Од наших Ранко Маринковић, Цирил Космач, Андреј Хирт, Ковачић, и рецимо Крлежа од Пана до Керемпуха. Од страних Хемингвеј. У погледу ставова према литератури који су изнети овде, мени је најближе схватање Борислава Михајловића. Ја сам спреман да потпишем све што је он овде говорио. Од осталих блиско ми је схватање Шинково, мада бих ја више нагласио друштвену функцију књижевности, и Видмарово, мада не бих био тако оштар према класичном реализму.

Приближавање

Изађите звери и дарове изнесите.

Ваш гонилац, господин човек, нуди вам мир.

Њега су доста гонили иако није звер.

Он сада зна како је вама док бежите.

Изађите звери, и дарове изнесите.

Владимир СТАНКОВИЋ

О САВРЕМЕНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ

ИЗ РЕФЕРАТА И ДИСКУСИЈА

САВРЕМЕНО И МОДЕРНО
У КЊИЖЕВНОСТИ

Судећи по интересовању референта за ову тему, могло се претпостављати да ће питање разликовања модерног од савременог допети у центар интересовања овог пленума. Међутим, када су реферати прочитани, оно је природно остало у страни, јер се испоставило да баш референти, као и остали, не виде потребу за овим двама појмовима пониклим из компромиса. Нису спремни да им признају суштинску антиномију и велику потребу.

Тако је ово разликовање доживело у извесном смислу деградацију, сужавање на форму и на технолошку страну писања. Новак у свом реферату „О савременом и модерном у књижевности“ посматрајући овај однос са разних аспеката, долази до закључка да у питању и није некакав крупан литерарни проблем, већ питање културно проветно или филолошко, те „немогуће је замислити савремено дјело које не би било модерно, а исто тако се не може замислити модерно и несавремено дјело.“ Он затим овај проблем још даље сужава на форму која је једини на опет привидни атрибут модерног, док се остало да обухвати појмом савременог (у смислу временска подударност — актуелност, свежина, но-

други је романтички метод. Стога у овој пишевој условљености немогуће је бити аутономан модерниста — који не припада ни једном од ова два метода, уз услов остајања у литератури (из ње, пак ваља из овог зачараног пишевог круга, могуће је изаћи — на пример у апстрактно: „У једној увјетности апстрахираној до апстракције — значи неумјетности“). Цела ова вешта логичка игра креће се у границама унапред одређене условљености врло потпуна, али је довољно доказати нетачност постојања само два књижевна метода, па да ово схватање не задовољи.

У највећој мери лишено компромиса је гледиште Воје Павловића. Он се у почетку ослобађа баласта савременог. Савремено је живети у свом времену, а модерно је живети у свом времену и бити испред њега или иза њега. У романтизму је било на пример модерно бити несавремен у смислу одлажења у прошлост, данас (једно херојскије време) је модерно бити испред времена („то на извештан начин може бити стал нашег времена, стил савре-

мености.“ . . .) „Врло смо близу томе да под изразом модеран схватимо један начин књижевног израза другачијег од осталих, постојећих, уобичајених начина књижевног рада и врста књижевних погледа. Појам се дакако мења, као опозиционалан према академистичком или конзервативном, с тим да оно што је било неког модерно, насупрот новомодерног заузима исти положај као што га је некада имало конзервативно. У том смислу, као да је модерност везана уз час, а савременост уз вечност, — модерно као да приказује тренутке, који се губе, савремено пак оно, што је књижевност освојила од живота и сачувано предала даље.“

Термин „модернизам“ на срећу је био поштеђен у приличној мери на овом пленуму и употребљаван углавном у смислу кича о модерном. Тек у дискусији Лалић је говорио о „модернизму“ навео као његове елементе атомизацију уметности и неразумљивости. Међутим, он је о овој појави говорио више са гледишта књижевне политике него естетике.

Међу јавом и међ' сном

Бранко са Стражилова опевао је рибарчетов сан. А тај сан био је раскошан на начин детињаст као и читав почетак грађанске лирике код нас. Лаза Костић измислио је реч: плетисанка и њоме обележио све најлепше у своме градиву. Већ је и деветнаесто столеће, дакле, језиком пастира и говедара шапутало ту таласну реч. Сан постаје више акција, пространо бивање песничково.

Сном се стихови граде и разграђују, шпју и парају, гоне и прихватају; у снокватици се долази до целинских искушења и до змији подобног свлачења јаве. Трава није више само метар дневни, већ и колеска сницавања. Димензија сна усталакала је стихове новодошких: Васка Попе и Миодрага Павловића, стихове који су сневеселили српског читаоца и као маслачак разнели његову заблуду о лирици степичастој и цементно јасној.

Али, — то нам дурашно тврди Зоран Мишић, наоружан примерима које ипак пијемо као ново вино, — сан је постао агресивни вршњак јаве у нашем песничком слову по закону развојности једне поетске расе. Отуда, опет чврсто и раскошно у примеру каже Зоран Мишић, треба дати подршку сваком оном изразу који би хитао да сан и јаву објави у равноправности акције. Из посвеке праведничке изишао, Давичо, и себичност поетску и храброст обележава стихом: „У оку ми цело средоземље дремље.“ И доиста, суочен са данима кршевитим или неимарским, данашњем песнику се хоће да у сну пронађе најтања влакна осећајног, да у сновном распореду личног и предметног расцвета себе.

Говорећи о песницима међуратним, песницима превратницима, Зоран Мишић, дидактички крепко упућује и ове речи: „Суочен са правичним нужностима тренутка, они су се убрзо нашли тамо одакле су и пошли: распети између акције и сна, између револуционарног и безразложног чина, између жеље и савести. Од два гесла: Марксовог (променити свет) и Рембоовог (променити живот) требало је најпре остварити прво.“

А дискусија којем ли се царству приводела? Није поетски вршити издају сна, али није уметнички и вршити једнострану опсаду њим.

ПОМОЋ ЧОВЕКУ

И појавом и утином својим поезија је превасходно делатност морала. Част творацкој слободи, али у савршеном делу треба додати још једну моћ усавршавања: да разноврсно служи човеку, да носи поруку активистичке човечности. О томе трезвено и читалачки проверено говори Марко Ристић, један од заслужних превратника наше међуратне књижевности, али и повратник ролановској тези добротинства.

„Функција је књижевности да сања и да буде будна, да се сећа и да заборавља, и исто тако да буде борбени поклич као и успаванка, успаванка која уморном детету што у сваком човеку до смрти живи, сањивом детету тихо пева о азурној сутрашњици.“

Ели Финци и О. Б. Мерић на Пленуму

ТРОЈИЦА ОД „ШТИРИХ“ — МЕНАРТ, ЗЛОБЕЦ И КОВИЧ:
„Нисмо дошли да ћутимо.“

PRO et CONTRA

sa studentskih galerija

ДОЖИВЉАЈ

„Краљево“ у извођењу студената
Академије за позоришну
уметност

Естрадно извођење овог експресионистичког, несценичног дела најбољи је начин његовог извођења — на позорници обележеној ма каквим па и фантастичним, декором, „Краљево“ би изгубило много од свог смисла и снаге, а и сам стил приказивања био би велико питање. Овако је та гигантско-гротескна скица дата углавном кроз текст (коме је писац посветио највећу пажњу) и најосновнију, неопходну мизансцену где сваки покрет треба да има много пута веће значење но обично. Отуда се и у дочаравању ове животинске понаме страсти и физиолошких потреба могла допустити, и очекивала се, извесна уздржаност. Она има свог оправдања у томе што се, у оваквом извођењу више но у ма ком другом, само назначује шта се догађа. Ако глумци хоће да нам претставе анимална бића која у данима слава и парења, немајући шта да мрдају у својој души, морају да врше бучну физичку активност, не значи да и они сами треба да изводе излишне (и често једнообразне) телесне покрете и гласовна напрезања. Такав се утиаск имао на почетку претставе. Контакт са публиком није било. Неко је био крив — извођачи или „незагрејани“ гледаоци. Припадајући последњима, био сам пристрасан.

Што је време даље одмицало, овај први утиаск се губио. Првим прекривена позорница, захваљујући између осталог спретним решењима на сцени (пожар) и укусно стилизованим кретања (Јанез и догађај око њега), блескала је обиљем боја тога вацарског каледиона о свом исправном схватању и осећању стила.

Занимљиво је да је женски део класе у целини бољи од мушког у коме има неколико изразитих дилетаната и слабих подражавалаца. И поред цикања у почетку које је више личило на нервозно одгагање треме, студенткиње су скупно

оствариле неколико успешних детаља, док су као појединци заслужне за многобројна места вредна сећања. Треба потсетити на дијалог двеју блудница, које су Д. Бурашковић и Љ. Вилуш играле душом. Не знам да ли је претерано у патетичној појави Вилуше видети будућу значајну трагеткињу. Сугестивношћу се истичу и Мира Алексић и Аница Цвијановић.

Изгледа да у мушком делу ансамбла улоге нису биле најсрећније подељене и да би се то, бар неколико, у евентуалним следећим следећим претставама (а требало би да их буде) могло исправити. Никола Моравчевић нема глас којим треба описивати ускомешаност и хистеричну језовитост појединих тренутака. Јован Јанићијевић је у трима малим епизодама показао такву изворну једноставну снагу израза да је права штета што је, на овој свечаној претстави, Улогу Херкулеса која тражи баш те особине, имао уместо њега Слободан Слободановић. Захвалну ролу Јанеза донео је П. Перишић коректно иако мало једнолично, али би свакако било занимљиво видети и алтернацију. Д. Међића чија упечатљива физиономија гласовне могућности и ретко осећање за меру падају у очи и поред незнатног текста који је добио.

*

Ова претстава први сценски приказ „Краљево“ уопште, која служи на част студентима IV године Академије за позоришну уметност и њиховом професору, није само школски успех, већ има много нири значаја: она указује на могућност и потребу улозанања с нашим и иностраним драмским делима високих поетских вредности чије је извођење на позорници немогуће или отежано. Таква дела су бројна и ово је један идеалан начин њиховог доживљавања.

В. Димитријевић

ЕРВИН ШИНКО: Постоји литература и програматска литература
(Жарикатуре Моме Марковића)

вина, моменат настајања дела и време дела). Херберт Грин је близу оваквог схватања. По њему је модеран израз технолошко унапређење — Бјуик 1954 разликује се од Бјуика 1951 не само по линији форма, ближе и шире, технологија писања често претходи идеји и одређује је.

Tailleur-ска теорија о модерном и савременом коју је споменуо Менарт, а парафразирао са извесним потсмехом упућеном читаој збирци Крлежа, где проблем бива решен, како Крлежа мисли на један задивљујући лак начин када се пренесе на поље кројаштва. „Постоје људи који су модерни, а нису шик. Такав је рецимо Васко Попа. Нажалост код нас има доста њих који су шик, а нису савремени“.

Марин Франичевић појму модерног супроставља реалистично мада не као два „антиномична појма“, већ као два појма која се допуњују: „И као што реалисти могу бити модерни и немодерни, тако и модернисти могу бити реалисти, иако неки од њих заиста баратају са елементима који су карактеристични за неоромантизам“.

Реализам не треба гледати као правац — „он је као правац престао да егзистира пре шест деценија“ — већ као метод. По Франичевићу један од два могућа —

Мајстори рекета поклекнули

После београдског јубиларног турнира

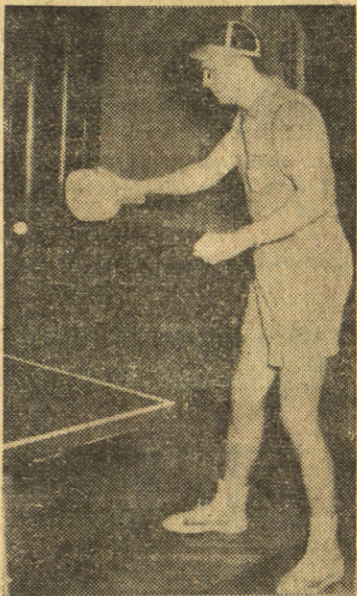
А ИПАК СУ БИЛИ ПРВИ

На недавно завршеном Петом међународном стонотенисерском првенству Југославије поред најбољих југословенских стонотенисера учествовало је и више иностраних такмичара.

Енглескиња Розалинда Роу на крају такмичења добила је награду за најлепшу партију првенства. Њена победа у полуфиналу над румунском играчицом Целер остаће београдској публици у пријатној успоени.

Вилим Харангозо играо је на овом такмичењу ван форме. Само је повремено блистао у ранијем сјају. Али тада његове одбране биле су изпробојне. Враћао је лопте које су изгледале неодбрањиве.

У мешовитом дублу Розалинда Роу и Харангозо поклекли су на последњој препречи. Ипак су њих двоје, додуше не заједно, славили по једну победу. Розалинда са својом сестром Дијаном и конкуренцији женских парова, а Харангозо са Долинаром у конкуренцији мушких парова.

Жарко Долинар

Афирмација младих

Матановић—Петросјан на београдском турниру

Завршен је јубиларни шаховски турнир, несумњиво најјачи и најбројнији индивидуални турнир организован у нашој земљи. Одлука је пала: за „прса“ је победио Бронштајн испред Матановића.

Београдски турнир обилаовао је многим изненађењима. Зар је очекивао тако слаб пласман нашег државног првака велемајстора Пирца?! Поготову што је он био један од наших најуспешнијих такмичара на недавној Олимпијади у Амстердаму. Или, зар је велемајстор Петросјан могао посумњати да ће изгубити партију од много мање познатог југословенског мајстора Јаносевића?! И не само изгубити него бити тако надигран!

Иако су старији мајстори Пирц, Рабар, па донекле и Глигорић слабо прошли на овом турниру, он је за наш шаховски свет значајно једну радосну новину — одличну афирмацију наших младих шахиста.

Друго место, иза претедента за титулу светског првака, представља несумњиво највећи досадашњи успех Матановића. А вероватно и титула велемајстора! Омладински експ-шампион света Ивков први је „начео“ Петросјана. Са свим велемајсторима добро је пролазио. Да му није несрећно пала заставица у игри са Барцом, сада би делио треће место. Најмлађи учесник турнира Бурашевић, коме је ово први интернационални испит, по својим резултатима показао је да је потпуно дорастао као учесник оваквих турнира. Против велемајстора, учесника турнира, има одличан биланс — 6:2 у своју корист. А југословенску олимпијску екипу (Пирц, Глигорић, Трифуновић, Рабар) победио је са 3 1/2:1 1/2. Само је Трифуновић успео да извуче нерешен резултат.

Најбољу оцену вредности наших младих шахиста дао је Барцин секундант, мађарски интернационални мајстор Флоријан: „Матановић и Ивков одлично познају шах, али је Бурашевић најоригиналнији“.

Д. Д.

ТРАДИЦИЈА ШАХИСТА СА МВШ

Студенти медицине сваке године одржавају свој шах турнир. Овогодишњи шах турнир медицинара почео је прошлог четвртка. На њему су узели учешћа сви чланови шах клуба међу којима је неколико првокатегорника. Већ у првом колу дошло је до оштрих борби које су довеле до изненађења. Турнир је у току.

М. Ш.

Ј. Т.

ПЛАНИНАРСКЕ АКТИВНОСТИ

Прошле недеље Планинарско друштво студената Академије за примењену уметност одржало је своју годишњу скупштину. На њој су се планинари договарали о програму о свом јесењем и зимском раду.

Планинарско друштво студената Академије за примењену уметност већ је обухватило две трећине нових студената.

★

Планинарско друштво студената Природно-математичког факултета „Космањик“ прошле недеље је направило излет на Космај. „Гучево“ планинарско друштво студената Правног факултета припрема поход на Проклетије 20 новембра.

М. С.

Пред зимску студентску Олимпијаду

Састављен је организациони комитет

Недавно је Централни одбор Савеза студената Југославије саставио организациони комитет који ће извршити припрему за студентске зимске игре, које ће се одвијати на Јахорини или Београду почетком марта 1955 године. У организациони комитет су ушли другови:

Претседник — Милadin Шакић, претседник Спортског одбора ССЈ
 П. претседник — Влајко Убавић, претседник Смучарског савеза БиХ,
 П. претседник — Милош Мишавић, наставник ДИФ-а, П. претседник — Јоже Швиגעл, пуковник ЈНА.

Секретар — Жељко Церјан, секретар Спортског одбора ССЈ.

Референт за пропаганду — Милош Мишовић

Референт за штампу — Сергије Лукач

Референт за рецепције — Анте Богичевић

Референт за смештај и транспорт — Јован Вујичић

Референт за санитарску службу — др. Иво Баковић

Референт за хокеј и уметничко клизање — инж. Мита Рајчић

Чланови комитета су — генерал Чедо Друловић и Слободан Константиновић.

ФУТБАЛ

СТАРТ ШУМАРА

Прошле недеље одиграна је пријатељска фудбалска утакмица између „Студента“ — спортског друштва студената Шумарског факултета — и „Текстилца“. Фудбалери „Студента“ одиграли су ову утакмицу у оквиру припрема за првенство Београдског универзитета у оквиру припрема за првенство Београдског универзитета у фудбалу и сусрет са загребачким студентима шумарства.

У врло узбудљивој игри победила је екипа „Студента“ са 8:4 (4:2). Ово је био први сусрет фудбалера са Шумарског факултета у овом семестру. За њега је владало велико интересовање код студената Шумарског факултета.

Сви играчи „Студента“ играли су у пуној форми. Ипак треба истаћи десну страну навале — Васић, Еријен најзаслужнији фудбалере за прву победу „Студента“.

М. Р.

ИЗ ЉУБЉАНЕ

Такозвано бруцовање главни је догађај ових дана у студентском животу Љубљане. На традиционалан начин, као што то наша слика приказује, студенти старијих година уводе бруцоше у нови, студентски живот.

